

Практичне заняття 3.

Військове мистецтво, повсякденне життя, традиції й побут козацтва

Мета. На основі доступних джерел ознайомитися з традиціями, особливостями побуту, військовим мистецтвом козацтва.

Рекомендується для використання — атлас с.2-7, підручник с.94-96, 67

Завдання 1. Робота з картою. Встановіть місця подій, козацькі січі шляхом перетягування на карту їхніх назв

Невільничий ринок, звільнений козаками у 1616р.
Перша козацька січ
Січ, яка існувала з 1593р.
Фортеця на сучасній Микол-ні, яку тричі здобували козаки
Солоницька трагедія
Поразка козаків К.Косинського
Битва у Курукова озера
Фортеця на Дніпрі, зруйнована І.Сулимою
Битва Трясили (Тараса Федоровича)

Завдання 2. Опрацюйте уривок із твору «Опис України»

французького інженера Гійома Левассера де Боплана. Назвіть людські якості, що цінувалися в козацькому товаристві. Які традиції шанували козаки? Відповіді запишіть у зошит.

Із «Опису України» Гійома Левассера де Боплана про козаків

«Вони надзвичайно міцної статури, легко перемагають холод та спеку, голод та спрагу, не втомлюються на війні, є мужніми і часто настільки зухвалими, що не цінують своє життя... Вони дотепні, кмітливі й щедрі, не прагнуть до великого багатства, але кохаються у своїй свободі, без якої не уявляють життя... Вони шанують грецьку віру, яку по-своєму називають руською (православною), шанують святкові дні, дотримуються постів, які у них тривають 8 або 9 місяців на рік і полягають в утриманні від м'яса».

Людські якості -

Традиції, які шанували -

Завдання 3. Прочитайте уривок із «Записки...» секретаря нунція Папи Римського в Речі Посполитій Карло Гамберіні. Вкажіть, як використовували козаки рельєф і кліматичні умови при виборі місця проживання. Визначте особливості помешкання запорожців. Поміркуйте, чому саме такі матеріали були найбільш придатними для його спорудження.

Із «Записки...» Карло Гамберіні про побут козаків

«...*(козаки)* мешкають у куренях із хмизу, вкритих очеретом. Живуть з рибальства, ловецтва і татарської добичі. Дерева там багато, і вони *(козаки)* так уміють боронити себе засіками, що й зимою, як Дніпро змерзне, не бояться ніякого ворога. Для більшої певності вирубують довкола острова *(на якому живуть)* лід і будують з нього вали. *(А влітку)* з обох боків *(Дніпра)* тягнуться милями болота так, що тих островів не можна не то що здобути, але й знайти тому, хто не знає дороги».

Як використовували рел'єф і клімат-

Особливості помешкання

Чому такі матеріали...

Завдання 4.

Опрацюйте уривок із твору французького інженера Гійома Левассера де Боплана «Опис України» та висловіть аргументоване судження щодо господарської діяльності козаків.

Із «Опису України» Гійома Левассера де Боплана про заняття козаків

«...серед цього народу зустрічаються люди, досвідчені у всіх взагалі необхідних для життя ремеслах: теслі для будівництва жител і човнів, ковалі, зброярі, кожум'яки, шевці, бондарі та інші. Вони вміли у виготовленні селітри, якої в цих краях багато, і виготовляють прекрасний гарматний порох. Уміють обробляти землю, випікати хліб, готувати різні м'ясні страви. Правду сказати, вони розуміються на всіх ремеслах, хоча одні бувають більш вдатними у тих чи інших заняттях, трапляються й такі, чиї знання порівняно з іншими значно ширші. Одне слово, всі вони досить розумні, але зосереджуються лише на корисному і необхідному».

Завдання 5. Ознайомтеся з особливостями козацької кухні. Які продукти найбільше використовували козаки для приготування страв? Спробуйте ви зварити страву за рецептом козаків.

Козацька кухня

Саламаха	Заквашене на воді житнє борошно, вимішане з вареним пшоном.
Тетеря	Пшоняна каша, до якої під час кипіння додавали кисле житнє тісто.
Братко	Пшоняна каша, до якої під час кипіння додавали пшеничне чи якесь інше прісне тісто.
Куліш	Добре промите, а потім повністю розварене з овочами та зеленню пшоно, затерте салом з цибулею та часником.
Малай	Каша з підсоленої води, в яку, постійно помішуючи, досипали пшоняне борошно.
Коржі «Закреби»	Коржі з пшеничного тіста на житній заквасці чи без неї. Для випікання їх «загрібали» жаром від згорілих дров.

Завдання 6. Козацькі клейноди. З'єднай малюнок з назвою та описом

пернач	корогва	печатка	бунчук	булава
--------	---------	---------	--------	--------

Вказував місцеперебування гетьмана, кошового отамана в поході, бою	Найбільша святиня, хорунжий ніс попереду	Символ влади курінних отаманів	Символ влади судді із срібла	Символ влади кош.отамана, гетьмана, прикрашали коштовностями
--	--	--------------------------------	------------------------------	--

Завдання 7. Військове мистецтво козаків. Дайте **короткі** відповіді на запитання.

- а) Основа козацького війська -
- б) бойовий порядок **табір** -
- в) галас -це
- г) роль кінноти -
- д) зброя козаків -
- е) яким був флот -
- ж) що сприяло успіху запорожців -

Завдання 8. Запиши обчислення.

Козацький табір. Реконструкція

1. Здійсніть обчислення. «З'єднали козаки ланцюгами 60 возів і розмістили їх у вигляді квадрата». Яка площа такої рухомої фортеці, якщо довжина воза дорівнює 2 м?